

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΙΙ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 1η Μαρτίου 2018, με την ακόλουθη σύνθεση: Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Σταμάτιος Πουλής και Θεολογία Γναρδέλλη, Σύμβουλοι, Ιωάννα Ρούλια (εισηγήτρια) και Ιωάννης Καλακίκος, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο).

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ιωάννης Κάρκαλης, που αναπληρώνει νομίμως την κωλυόμενη Γενική Επίτροπο της Επικρατείας.

Γραμματέας: Γεώργιος Σαλαπάτας, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από(με αριθμό κατάθεσης στο Ελεγκτικό Συνέδριο.....) έφεση τηςτου..., κατοίκου(οδός..., Τ.Κ.....), η οποία δεν παραστάθηκε,

κατά τηςπράξης του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία απορρίφθηκε αίτηση της εκκαλούσας για χορήγηση σε αυτήν σύνταξης ως διαζευγμένης θυγατέρας αποβιώσαντος πολιτικού συνταξιούχου και

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νομίμως ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Παναγιώτη Λαμπρόπουλου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

Αφού μελέτησε τη δικογραφία

Σκέφθηκε κατά το νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

I. Με την υπό κρίση έφεση, η εκκαλούσα ζητεί την ακύρωση τηςπράξης του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία απορρίφθηκε αίτησή της για χορήγηση σ' αυτήν σύνταξης ως διαζευγμένη θυγατέρα αποβιώσαντος πολιτικού συνταξιούχου. Η έφεση δε αυτή, η οποία υπογράφεται από δικηγόρο και για την οποία έχει καταβληθεί το προσήκον παράβολο (βλ. το ...έντυπο παραβόλου του Δημοσίου), έχει ασκηθεί νομοτύπως και εν γένει παραδεκτώς και, συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω κατά τη νομική και ουσιαστική βασιμότητά της, παρά την απουσία της εκκαλούσας, η οποία δεν ασκεί έννομη επιρροή στην πρόοδο της δίκης, αφού αυτή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, κλητεύθηκε νομίμως και εμπροθέσμως για να παραστεί κατά τη συζήτηση της υπόθεσής της (βλ. την από 30.1.2018 έκθεση του υπαλλήλου του Δήμου ... περί επιδόσεως της οικείας κλήσης στην εκκαλούσα και τα άρθρα 16, 27 και 65 του π.δ. 1225/1981), με τη δε κατατεθείσα στις 30.1.2018 έγγραφη δήλωσή της, δήλωσε ότι αναγνωρίζει το περιεχόμενο του οικείου δικογράφου και επιθυμεί να συζητηθεί η υπόθεσή της χωρίς την παρουσία της και χωρίς την παράσταση του πληρεξούσιου δικηγόρου της. Η δε παράλειψη κοινοποίησης μέχρι τη συζήτηση της δικασίμου, που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας, αντιγράφου του δικογράφου της έφεσης στο εφεσίβλητο Ελληνικό Δημόσιο καθώς και η μη εμπρόθεσμη κατάθεση του οικείου αποδεικτικού κοινοποίησης (εντός εξαμήνου από την επίδοση) στο Ελεγκτικό Συνέδριο (κατά το άρθρο 51 του π.δ/τος 774/1980, όπως αυτό ίσχυε μετά την αντικατάσταση της παρ. 2 από την παρ. 9 του άρθρου 58 του ν. 3160/2003 και πλέον, κατά το άρθρο 72 παρ. 1 και 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, όπως αυτός κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, Α' 52), δεν γεννά ζήτημα κήρυξης της παρούσας συζήτησης ως απαράδεκτης, αφού το αντίδικο Ελληνικό Δημόσιο παραστάθηκε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο και δεν αντέλεξε κατά τούτο (Ολ. Ε.Σ. 1566/2006, 1110/2007, 524/2009).

II. Ο Συνταξιοδοτικός Κώδικας (π.δ. 169/2007, Α' 210) ορίζει στην παρ. 21 του άρθρου 22, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 3 του ν. 3075/2002 (Α' 297/5.12.2002) ότι: «Κάθε αίτηση που αφορά την αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης, την αύξησή της ή την προσμέτρηση χρόνου συντάξιμης υπηρεσίας υποβάλλεται από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον μετά την έξοδο του υπαλλήλου από την υπηρεσία ή την έναρξη καταβολής της σύνταξης, με ποινή έκπτωσης από το δικαίωμα, σε προθεσμία πέντε ετών από τη γέννηση του δικαιώματος ...». Με τις ως άνω διατάξεις θεσπίζεται πενταετής αποσβεστική προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος για την αναγνώριση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ή για την αύξηση της σύνταξης ή για την προσαύξηση της συντάξιμης υπηρεσίας. Οι εν λόγω όμως διατάξεις, προβλέποντας την, μετά την άπρακτη πάροδο πενταετίας, έκπτωση από το σχετικό συνταξιοδοτικό δικαίωμα, συνεπάγονται πλήρη αποστέρηση του οικείου περιουσιακού δικαιώματος, του δικαιώματος δηλαδή χορήγησης (απονομής) ή αύξησης της σύνταξης, το οποίο με τη συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων έχει γεννηθεί και αποτελεί, συνεπώς, από τη γέννησή του στοιχείο της περιουσίας, που προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τις Θεμελιώδεις Ελευθερίες (Ε.Σ.Δ.Α.), το οποίο κυρώθηκε (μαζί με τη σύμβαση) με το ν.δ. 53/1974 και έχει, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, αυξημένη έναντι των κοινών νόμων ισχύ. Επομένως, οι ως άνω διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 3 του ν. 3075/2002, δικαιολογητικός λόγος θέσπισης των οποίων είναι, σύμφωνα με τη σχετική εισηγητική έκθεση, η ανάγκη «εκκαθάρισης των σχέσεων που ανάγονται στο παρελθόν σε σχετικό σύντομο χρονικό διάστημα, δεδομένου ότι, με την πάροδο του χρόνου, οι σχέσεις περιέρχονται σε αβεβαιότητα και τα μέσα απόδειξης εξασθενούν, ενώ η εξακρίβωση του δικαιώματος και η απονομή του δικαίου καθίσταται προβληματική και επισφαλής», δεν συμβιβάζονται προς το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., αφού άγουν σε κατάλυση (κατάργηση) προστατευόμενου από αυτό περιουσιακού αγαθού (του συνταξιοδοτικού δικαιώματος), χωρίς να συντρέχουν λόγοι πραγματικού δημόσιου συμφέροντος που να την δικαιολογούν. Και ναι μεν ο νομοθέτης μπορεί να θεσπίζει αντικειμενικούς όρους και προϋποθέσεις για την άσκηση των δικαιωμάτων και να προβλέπει συναφώς περιορισμούς των δικαιωμάτων αυτών, εφόσον οι εν λόγω περιορισμοί τελούν σε εύλογη σχέση μεταξύ της προστασίας της περιουσίας και των επιταγών του δημοσίου συμφέροντος (όπως είναι η παραγραφή των σχετικών αξιώσεων), δεν επιτρέπεται

όμως οι όροι αυτοί και προϋποθέσεις να συνεπάγονται την πλήρη στέρηση των αντίστοιχων περιουσιακών δικαιωμάτων, όπως γίνεται με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 3 του ν. 3075/2002, σύμφωνα με τις οποίες, η μη άσκηση του σχετικού συνταξιοδοτικού δικαιώματος μέσα σε μία πενταετία από τη γέννησή του δεν επιφέρει την απόσβεση ορισμένων συνταξιοδοτικών αξιώσεων βάσει του θεσμού της παραγραφής, αλλά την απόσβεση (απώλεια) του καθόλου συνταξιοδοτικού δικαιώματος (II Τμ. Ε.Σ. 2538/2012, 2226/2017).

III. Ο ως άνω Συνταξιοδοτικός Κώδικας ορίζει στο άρθρο 5 παρ. 1 περ. γ', στο οποίο έχουν κωδικοποιηθεί οι διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 1654/1986 (Α' 177), ότι: «1. Δικαίωμα σε σύνταξη ... έχουν: α) ... γ) Η διαζευγμένη θυγατέρα, εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι εξής προϋποθέσεις: αα) Ο γάμος να λύθηκε με κοινή υπαιτιότητα ή με υπαιτιότητα του συζύγου ή από λόγο που δεν αφορά αποκλειστικά στο πρόσωπό της ή με συναινετικό διαζύγιο ή να συντρέχει περίπτωση βίαιης διακοπής της δίκης λόγω θανάτου του συζύγου. ββ) Να μην έχει μηνιαίο εισόδημα από το Δημόσιο ή το Δημόσιο Τομέα μεγαλύτερο από το κατώτατο όριο σύνταξης του Δημοσίου, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. Επίσης να μην έχει κάθε φορά φορολογητέο εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή μεγαλύτερο από το παραπάνω καθοριζόμενο κατώτατο όριο. γγ) Να μην παίρνει άλλη σύνταξη και να μην έχει ασφαλιστεί για σύνταξη σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας σύνταξης. δδ) Κατά την 31 Δεκεμβρίου 1986 να έχει συμπληρώσει το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας της». Εξάλλου, με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 1 περ. δ' και ε' του ειδικού συνταξιοδοτικού ν. 3865/2010 «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις» (Α' 120), από τη ημερομηνία δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 21.7.2010, καταργείται, το ως άνω δικαίωμα συνταξιοδότησης των διαζευγμένων θυγατέρων, χωρίς να θίγονται τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που είχαν γεννηθεί πριν την ημερομηνία αυτή (βλ. όμοιες ρυθμίσεις στο άρθρο 14 παρ. 1 περ. δ' του ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις», Α' 115/15.7.2010). Επομένως, η διαζευγμένη θυγατέρα, που ο θάνατος του πατέρα της, πολιτικού συνταξιούχου, που συνιστά το θεμελιωτικό του συνταξιοδοτικού δικαιώματός της γεγονός (βλ. Ολ. Ε.Σ. 5/2003, 1565/2006, 2247/2009 και 1798/2018 και II Τμ. Ε.Σ. 1758/2011, 2471/2014, 5319/2015, 648, 41, 40/2017 και 911/2018) είχε επέλθει πριν τις 21.7.2010 (ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 3865/2010), καταλαμβάνεται από τις προπαρατεθείσες ρυθμίσεις του άρθρου 5 παρ. 1 περ. γ' του Συνταξιοδοτικού

Κώδικα. Σύμφωνα δε με τις ρυθμίσεις αυτές, η διαζευγμένη θυγατέρα δικαιούται σύνταξη από το Ελληνικό Δημόσιο όταν – πληρουμένων σωρευτικώς και των λοιπών προϋποθέσεων (λύση του γάμου της που δεν οφείλεται σε αποκλειστική της υπαιτιότητα, εισοδηματικό όριο, έλλειψη ασφάλισης) – έχει συμπληρώσει στις 31.12.1986 το τεσσαρακοστό (40^ο) έτος της ηλικίας της (βλ. Ολ. Ε.Σ. 3409/2014, 1885/2017, II Τμ. Ε.Σ. 7429/2015, 444/2019 και III Τμ. Ε.Σ. 7677, 6367/2015).

IV. Στην προκειμένη υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Η εκκαλούσα, η οποία γεννήθηκε στις 13.4.1964 (βλ. την από 19.8.2015 βεβαίωση του Προϊσταμένου του Τμήματος Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης), είναι διαζευγμένη από το έτος 1992 (βλ. το από ... διαζευκτήριο που εκδόθηκε από τον Μητροπολίτη ..., όπου αναφέρεται ότι ο γάμος της εκκαλούσας κηρύχθηκε λελυμένος με την ... απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου ... η οποία, σύμφωνα με το ... έγγραφο του Εισαγγελέα Πρωτοδικών ..., κατέστη αμετάκλητη). Περαιτέρω, η εκκαλούσα είναι θυγατέρα τουτου....., ο οποίος απεβίωσε στις 16.5.2010 (βλ. αντίγραφο της ... ληξιαρχικής πράξης θανάτου που εκδόθηκε από τη Ληξίαρχο ..., στον οποίο εν ζωή είχε απονεμηθεί, με την ... πράξη του Διευθυντή της 9^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, πολιτική σύνταξη, ως πρώην τακτικός υπάλληλος του Γενικού Επιτελείου Στρατού, που προσλήφθηκε στο Δημόσιο στις 18.11.1952. Η ως άνω σύνταξη μεταβιβάστηκε, λόγω του θανάτου του πατέρα της εκκαλούσας, με την ... πράξη του Διευθυντή της 42^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, στην ήδη αποβιώσασα στις 2.1.2015 σύζυγό του(βλ. το ... απόσπασμα της 5/1/2015 ληξιαρχικής πράξης θανάτου που εκδόθηκε από τον Ληξίαρχο ...). Η εκκαλούσα, με την από 31.8.2015 (με αριθ. πρωτ. Γ.Λ.Κ.) αίτησή της, ζήτησε να της χορηγηθεί σύνταξη, ως διαζευγμένη θυγατέρα του ανωτέρω αποβιώσαντος συνταξιούχου. Με την προσβαλλόμενη πράξη απορρίφθηκε η ως άνω αίτησή της, με την αιτιολογία ότι αυτή είναι εκπρόθεσμη διότι από την ημερομηνία θανάτου του πατέρα της εκκαλούσας (16.5.2010) μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης (16.9.2015) έχει περάσει η τεθείσα από τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 21 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα πενταετής προθεσμία, σε κάθε δε περίπτωση, η εκκαλούσα, και επί της ουσίας, δεν θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης διότι δεν είχε συμπληρώσει το 40^ο έτος της ηλικίας της στις 31.12.1986, όπως προβλέπεται στο άρθρο 5 παρ. 1 περ. γ' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα. Κατά της πράξης αυτής,

στρέφεται ήδη η εκκαλούσα με την υπό κρίση έφεση και ζητεί την ακύρωσή της, ώστε να της χορηγηθεί η αιτούμενη σύνταξη.

V. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις νομικές σκέψεις που προηγήθηκαν πρέπει να γίνουν δεκτά τα ακόλουθα: Εφόσον η διάταξη της παρ. 21 του άρθρου 22 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 3 του ν. 3075/2002, είναι ανίσχυρη ως μη συμβατή προς το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., η μη υποβολή από την εκκαλούσα αίτησης για κανονισμό σ' αυτήν σύνταξης μέσα στην οριζόμενη από την ως άνω διάταξη προθεσμία των πέντε ετών από τον θάνατο του πατέρα της, δεν συνεπάγεται την έκπτωσή της από το σχετικό δικαίωμά της και συνεπώς, έσφαλε η προσβαλλόμενη πράξη που δέχτηκε το αντίθετο (βλ. σκέψη II). Πλην όμως, όπως ορθά κρίθηκε περαιτέρω με την προσβαλλόμενη πράξη, η εκκαλούσα, εφόσον γεννήθηκε στις 13.4.1964 και, ως εκ τούτου, στις 31.12.1986 ήταν είκοσι δύο (22) ετών, δεν θεμελιώνει, δικαίωμα συνταξιοδότησης, διότι δεν πληρούται στην περίπτωση της η απαιτούμενη από το άρθρο 5 παρ. 1 περ. γ' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, στο οποίο έχουν κωδικοποιηθεί οι διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 1654/1986, προϋπόθεση της συμπλήρωσης κατά την εν λόγω ημερομηνία (31.12.1986) του 40^{ου} έτους της ηλικίας της (βλ. σκέψη III). Τούτο ανεξάρτητα από τη συνδρομή ή μη των λοιπών νομίμων προϋποθέσεων, η εξέταση των οποίων καθίσταται αλυσιτελής, αφού για τη θεμελίωση του σχετικού δικαιώματος απαιτείται ρητά η αθροιστική συνδρομή των τασσομένων από το ως άνω άρθρο προϋποθέσεων. Εξάλλου, αβασίμως ισχυρίζεται η εκκαλούσα ότι στην περίπτωση της μπορούν να εφαρμοσθούν οι διατάξεις των άρθρων 14 παρ. 1. εδαφ. α' του ν. 3863/2010 και 9 παρ. 1. εδαφ. α' του ν. 3865/2010, που τροποποίησαν το άρθρο 5 παρ. 4 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα και αφορούν στις άπορες άγαμες αδελφές και τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης αυτών, διότι, δεν χωρεί αναλογική εφαρμογή στην περίπτωση της διατάξεων που αφορούν άλλη κατηγορία προσώπων, ήτοι τις άπορες άγαμες αδελφές, καθόσον οι συνταξιοδοτικές διατάξεις, ερμηνεύονται στενά και δεν μπορούν να τύχουν αναλογικής εφαρμογής, ενώ περαιτέρω, οι ως άνω επικαλούμενες από αυτή διατάξεις δεν την καταλαμβάνουν, εφόσον ο θάνατος του πατέρα της, που συνιστά το θεμελιωτικό του συνταξιοδοτικού δικαιώματός της γεγονός, είχε επέλθει πριν τις 15.7.2010 και 21.7.2010 (ημερομηνία δημοσίευσης αντιστοίχως των ν. 3863/2010 και 3865/2010), καθόσον σύμφωνα με τη ρητή πρόβλεψη των άρθρων 14 παρ. 1 περ. δ' τελευταίο εδάφιο του ν. 3863/2010 και 9

παρ. 1 περ. ε΄ του ν. 3865/2010, οι διατάξεις των παρ. 1 των άρθρων αυτών δεν έχουν εφαρμογή για τα πρόσωπα, των οποίων το δικαίωμα συνταξιοδότησης γεννήθηκε πριν την ημερομηνία δημοσίευσης των νόμων αυτών. Συνεπώς, νομίμως απορρίφθηκε με την προσβαλλόμενη πράξη η αίτηση της εκκαλούσας για χορήγηση σ΄ αυτήν σύνταξης, ως διαζευγμένης θυγατέρας αποβιώσαντος συνταξιούχου

VI. Κατ΄ ακολουθίαν των ανωτέρω, η υπό κρίση έφεση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη. Απορριπτόμενης δε αυτής, πρέπει το παράβολο που κατατέθηκε για την άσκησή της να καταπέσει υπέρ του Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 4 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (Α΄ 52).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την έφεση. Και

Διατάσσει την κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε, στην Αθήνα, στις 11.10.2018.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΡΟΥΛΙΑ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 28 Ιουλίου 2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ